

Bitlis Tatvan İlçesi

Tatvan ilçesi, doğuda Van Gölü, güneydoğuda Gevaş, güneyde Hizan ilçeleri ile batıda Bitlis ili, kuzeyde de Ahlat ilçesi ile çevrili olup yüzölçümü 1235 km², yüksekliği ise 1720 metredir. İlçe 41 derece 33 dakika ve 43 derece 11 dakika doğu meridyenleri ile 37 derece 54 dakika ve 38 derece 58 dakika kuzey paralelleri arasında bulunmaktadır.

Tatvan'ın Tarihi Durumu

Tatvan'ın ilk kuruluş yeri Küçük su Köyü olup yörede tarih boyunca bir çok uygarlık yaşamıştır. Yörenin ilk sakinleri Huriler olup, M.Ö 3000-2000 yıllarında Van Gölü dolaylarında yaşamış bir topluluktur. Bunların yanı sıra bölgede küçük krallıklarda bulunmaktaydı. Bunlardan Mittani'ler M.Ö 18.yy.da krallık kurarak geniş bir alanda hüküm sürdüklerini M.Ö 1340-1200 yılları arasında bu bölgede yaşamış olan Asur'luların yazılı kaynaklarından öğreniyoruz. Büyük İskender'in Doğu seferi sırasında (M.Ö 333) Persler'in yıkılmasıyla yörede bir çok küçük beylikler kuruldu ve yöre bu küçük beylikler arasında sık-sık el değiştirdi. 227 yılında Sasani krallığı kurulur ve sonraki dönemlerde bölge Sasaniler'in hakimiyeti altına girer. 395 yılında Roma imparatorluğunun Doğu ve Batı olmak üzere ikiye ayrılarak Batı Roma imparatorluğu, Bizans imparatorluğu olarak Ortaçağ Anadolu suna damgasını vurur. Ancak 1000 yıllık bir tarihe sahip olan, Bizans, 640 yıllarından başlayarak Arap saldırılarına uğrar. Arapların bu bölgede uzun süre hüküm sürdükleri bilinmektedir. Araplar Anadolu'nun doğusuna sık-sık akınlar düzenleyerek Bizanslılar ile savaşmışlardır.

İlk olarak İyaz Bin Ganm (630-640) bölgeye sefer düzenleyerek Tatvan civarlarına varır 642 yılında ikinci kez sefer düzenler. Emeviler döneminde İslam egemenliği sağlamca kökleşmez. Abbasiler zamanında Arap valilerinin baskısı çok artar. Abbasiler burada durmak bilmeyen isyanları bastırarak Ermenileri kazanmak ister, böylece uzun bir barış dönemi ile birlikte yoğun imar çalışmaları başlar (11.yy.) 11.yy'ın başlarında bölgeye Selçuklular akın etmeye başlar ve 1018 yılında Çağrı Bey komutasında bu yöreyi kuşatır. 1207 yılında Eyyubiler egemenlik kurar, 1229 yılında Ahlat ile birlikte Tatvan'da Harzemşahlar'ın eline geçer. Bu durum Selçukluları ve Harzemşahları karşı karşıya getirir. 1232 yılında Anadolu Selçukluları buraları geri alır. 1243 yılında Moğolların Selçukluları yenilgiye uğratmasıyla bölgedeki barış sona erer. Bu dönemden sonra Ak koyunlular, Kara koyunlular, İlhanlılar ve diğer beylikler arasında sık-sık el değiştirir. Kanuni Sultan Süleyman döneminde 1533'de İran'a

büyük bir sefer düzenlenir. Bitlis Beyliği'nin başı Şeref Han İran'a sığınır. Osmanlının gönderdiği ulema Paşa Bitlis'i ele geçirmeye çalışırken Safaviler ile savaşmak zorunda kalır. İstanbul'dan çıkan büyük ordu Bitlis, Tatvan, Ahlat, Adilcevaz ve Van'ı hiç zorlanmadan alır. Osmanlı ordusu 1548'de Tebriz'i aldıktan sonra bu bölgeyi tekrar geri alır.

Safaviler yaptıkları saldırılarla yöreyi yağmalayarak büyük zarar verirse de Kanuni üç kez sefer düzenleyerek Safavilerin bölgedeki etkinliklerine son verir. Yörenin geçiş noktası olması nedeniyle her dönemde sık-sık el değiştirmiş istilalara uğramıştır. Tatvan isminin nereden geldiği kesin olarak bilinmemekle birlikte Kanuni döneminde Zal Paşa tarafından şimdiki Çağlayan Mahallesi mevkiinde bir kale yaptırdığı ve halkın buraya Taht-ı Van adını verdikleri söylenmektedir. Cumhuriyetin kuruluşuna kadar Osmanlı yönetiminde olan ilçe Cumhuriyet ile birlikte şimdiki Küçükusu'da nahiye merkezi olarak kurulmuş, 1936 yılında ilçe merkezi olarak şimdiki yerine taşınmıştır.